

Midtvejsrapport

Delanbefalinger

Borgersamling om Lynetteholm

Fase 1

Februar 2023

BORGERSAMLING
OM LYNETTEHOLM

” Hvilke fordele og ulemper ser du ved Lynetteholm? Og hvilke anbefalinger har du til den videre proces i udviklingen af Lynetteholm?

Kernespørgsmålet som medlemmerne af borgersamlingen har arbejdet med i første fase.

Indhold

Midtvejsrapportens opbygning	5
1 Læsevejledning og baggrund for borgersamlingen	7
2 Delanbefalinger til anlæggelse af Lynetteholm som halvø og kystsikring	10
Vores indledning	11
Vores guidende principper	12
Vores anbefalinger	13
#1 Forpligtende klimamål ved etablering	14
#2 Tilpasning af anlægsloven i takt med tiden og ny viden	15
#3 Styrke demokratisk forpligtelse og gennemsigtig proces	16
#4 Uvildighed og gennemsigtighed i alle undersøgelser	17
#5 Lynetteholm bør ses i et større kystsikringsperspektiv	18
#6 Anvendelse af forsigtigheds-princip angående natur og miljø	19
#7 Sikre naturlig biodiversitet	20
#8 Størst mulig beskyttelse af havmiljøet	21
#9 Håndtering af jorddeponi skal varetages så bæredygtigt som muligt	22
#10 Minimering af tung transport i anlægsfasen	23
#11 Fuld gennemsigtighed af økonomi og en flerdimensionel budgetforståelse.	24
3 Udtalelser og validering fra de organiserede parter	27
Advisory Boardets udtalelse	29
Ekspertgruppens udtalelse	31
Tredjepartssekretariatets validering	34
4 Bag om borgersamlingen – proces, viden og forløb	38
Bilag	54

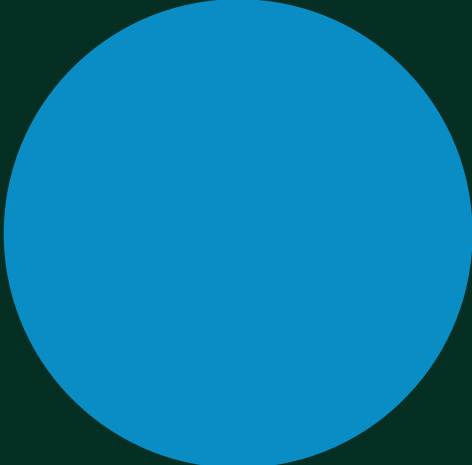
Forord

Midtvejsrapportens opbygning

Denne midtvejsrapport præsenterer delanbefalinger for første fase af Borgersamling om Lynetteholm, der behandler kernespørgsmålet: "Hvilke fordele og ulemper ser du ved Lynetteholm? Og hvilke anbefalinger har du til den videre proces i udviklingen af Lynetteholm?"

Rapporten kommer omkring borgersamlingens opbygning, forløb, viden, der er tilgået og udtalelser fra borgersamlingens organiserede parter. Rapporten er opdelt i fire dele:

1. **Første del** udgør en indledning med baggrund og læsevejledning.
2. **Anden del** præsenterer de 11 delanbefalinger med indledning og guidende principper, som borgersamlingens medlemmer samlet er nået frem til. Dette er resultatet af medlemmernes arbejde og repræsenterer alene borgernes stemme, ord og syn på anlæggelsen af Lynetteholm, samt anbefalinger til videre proces.
3. **Tredje del** udgør udtalelser fra parterne, der er organiseret omkring varetagelsen af en uafhængig borgersamling med udtalelser fra borgersamlingens Advisory Board, ekspertgruppen samt tredjepartssekretariatets validering.
4. **Fjerde del** udgør baggrundsmaterialet på baggrund af første fase, hvor borgersamlingens metode, format, formål og proces beskrives af borgersamlingens sekretariat, der er ledet af We Do Democracy, som har designet og faciliteret borgersamlingen. Her indgår en beskrivelse af borgersamlingens samlede forløb, en oversigt over ekspert- og interessentoplæg og den videre plan for fase 2 af Borgersamling om Lynetteholm. Der indgår desuden en mindretalsudtalelse fra et enkelt medlem af borgersamlingen.

Læsevejledning og baggrund for borgersamlingen

Lynetteholm har mødt både opmærksomhed som et visionært anlægsprojekt og modstand grundet en svag demokratisk samtale med byens borgere. Kritik af både projektet og processen har gjort den offentlige samtale om Lynetteholm polariseret og dilemmfyldt.

En borgersamling er et faciliteret udviklingsforløb, hvor der er plads til at tilgå uvildig viden og data, lytte til de forskellige perspektiver og vurderinger og granske projektet på et oplyst grundlag over flere faser. I denne første fase har de repræsentativt udvalgte medlemmer på tværs af hovedstadsregionen undersøgt fordele og ulemper ved projektet, samt processen om Lynetteholm. Delanbefalinger forholder sig både kritisk og konstruktivt til den proces, der har fundet sted og bidrager med anbefalinger til, hvordan man kommer videre herfra.

Borgersamling om Lynetteholm kan ikke omgøre beslutningen om anlægsprojektet, men den kan uvildigt granske projektet og være med til at påvirke fremadrettede beslutninger og udviklingsplaner, så vi som by kan blive klogere på, hvordan vi kan styrke borgerinddragelse i forbindelse med Lynetteholm, samt byudvikling og klimatilpasning i bredere forstand i fremtiden.

Hvad den politiske beslutningstager skal vide

Disse delanbefalinger skal læses som en "midtvejsstatus og -evaluering", hvor borgersamlingens medlemmer vælger at udkomme med deres foreløbige konklusioner og anbefalinger på baggrund af en granskning med særlig vægt på anlæggelsen af Lynetteholm som halvø og kystsikring, samt den demokratiske proces.

I anden fase af borgersamlingen vil der være fokus på Lynetteholm som bydel og trafikmodel. Du skal som læser være opmærksom på, at delanbefalingerne ikke er udtømmende og kan blive tilpasset i anden fase af borgersamlingen i takt med, at ny viden kommer til og granskning foretages. Det har været væsentligt for processen at dele den op i de to fortløbende faser og give offentligheden adgang til delresultaterne efter første fase.

Når du læser delanbefalingerne, skal du være optaget af, hvordan medlemmerne balancerer projektets indbyggede dilemmaer, tilgår nuancerne i debatten, fremhæver kritiske opmærksomhedspunkter og står sammen om opfordring til handling med afsæt i 11 delanbefalinger og 8 guidende principper.

På tværs af borgersamlingens stratificerede forskelligheder viser medlemmernes afstemningsresultater, som blev foretaget, da medlemmernes havde afsluttet deres gransknings-, tekst- og redigeringsarbejde, en signifikant enighed og fælles opbakning til ordlyden i hver af de 11 delanbefalinger. Borgersamlingen udkommer således med et meget tydeligt delresultat, der kalder på opmærksomhed og eftertanke.

Delanbefalinger er fra start til slut udtryk for medlemmernes egne ord og deres svar på de dilemmaer, som er behandlet i første fase.

Alle delanbefalinger er udviklet med afsæt i vidensoplæg og rådslagning, der udgør i alt 1.300 timers borgerbidrag på tværs af medlemmer fra hovedstaden og 11 omegnskommuner. Medlemmernes delanbefalinger er tilvejebragt på baggrund af første fase, der forløb fra november 2022 til februar 2023, hvor medlemmer mødtes over to weekendsamlinger, en aftensamling og digitale møder i arbejdsgrupper mellem samlingerne. Samlet har medlemmerne gransket viden om Lynetteholm, fået og indhentet oplæg fra eksperter, interessenter og gennemlæst en materialesamling fra borgersamlingens uafhængige ekspertgruppe, samt et opslagsværk om projektet fra By & Havn.

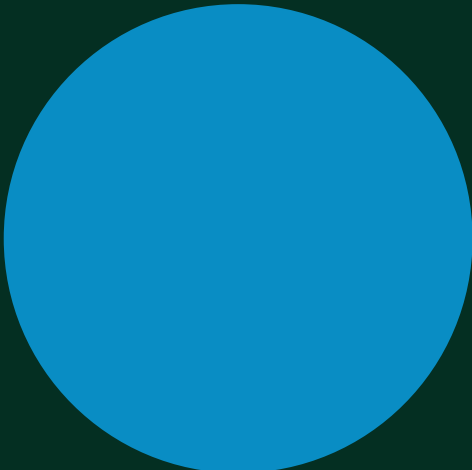
Materialer, referater, faglige oplæg og live streaminger fra alle samlinger kan ses, læses og høres på borgersamlingens hjemmeside: www.lynetteholm.borgersamling.dk

Borgersamlingens indhold er designet på baggrund af input fra borgersamlingens Advisory Board, ekspertgruppe og internationale eksperter i deliberativt demokrati. Alle faktorer i processen er søgt afvejet og vægtet med hensyn til at skabe bedst mulige rammer for at belyse og forstå Lynetteholm, med den kompleksitet det indebærer.

Det har været en forudsætning for borgersamlingen at følge OECD's principper for deliberative processer for offentlig beslutningstagning og at mandatet tydeliggør medlemmernes rettigheder og rolle. Herunder at medlemmerne alene skal rådgive og komme med anbefalinger, men ikke beslutte eller designe.

De politiske beslutninger vedrørende Lynetteholm ligger hos Borgerrepræsentationen i Københavns Kommune og i Folketinget, som borgersamlingens opdragsgiver (By & Havn) har forpligtet sig til at viderebringe anbefalinger til i uredigeret form. På samme måde har offentligheden mulighed for at gå på opdagelse i borgersamlingens delanbefalinger og lytte til deres holdninger til processen og principperne for byens udvikling.

Disse delanbefalinger fra Borgersamlingen om Lynetteholm er en mulighed for at få adgang til et sjældent repræsentativt indblik i, hvad borgerne i hovedstaden anbefaler, når de har fået den tilgængelige information og gransket et megaprojekt om byudvikling. Samtidigt er det et kig ind et nyt demokratisk inddragelsesformat, der kan inspirere til fremtidig byudvikling, klimatilpasning og megaprojekter som Lynetteholm.

Delanbefalinger til anlæggelse af Lynetteholm som halvø og kystsikring

- Vores indledning
- Vores guidende principper
- Vores anbefalinger

Vores indledning

Anlæggelsen af en ny halvø, kystsikring om byen, samt bebyggelse af en mulig ny bydel og dertilhørende trafikløsning er tilsammen så stor en beslutning, at den kræver en forudgående og tilbunds-gående samtale med byens borgere. Vi vurderer og oplever, at borgerinddragelsen om Lynetteholm er sket for sent. Uanset holdninger til Lynetteholm, så er det principielt problematisk med mangelfuld inddragelse i store fælles udfordringer.

Vi anerkender samtidig og tilslutter os etableringen af Borgersamling om Lynetteholm som et godt og vigtigt greb i en svær situation. Selvom borgersamlingen kom for sent, er borgersamlingen bedre end ingenting. Og det kan være et væsentligt bidrag til øget demokratisk styring og medejerskab til Lynetteholm fremover. Det afgørende er nu, at politikerne i Borgerrepræsentationen og i Folketinget, samt at By & Havn som udviklingselskab, lytter til borgersamlingens samlede anbefalinger og tydeliggør, hvordan man vil gøre brug af vores rådgivning. Og at man bliver ved med at lytte – nu og i fremtiden.

Det har været kompliceret for os at vurdere fordele og ulemper ved det nuværende projekt – både fordi der er mange behov og udfordringer, som projektet skal forholde sig til. Men også fordi mange dele i projektet Lynetteholm er blevet blandet sammen. Sammenblandingen gør det svært at vurdere, hvad der er truffet beslutninger om, hvem der træffer beslutninger om hvad, og ikke mindst hvilke konsekvenser de forskellige dele kan få. Det gør det vanskeligt at have en fælles, nuanceret og åben samtale om Lynetteholm.

Vi er glade for at få muligheden for at bidrage med arbejdet i borgersamlingen og har oplevet at kunne arbejde uforstyrret og frit i første fase af borgersamlingen. Vi er en meget sammensat gruppe mennesker – på tværs af generationer, køn, baggrunde og holdninger til projektet.

Vi er enige om, at København bliver nødt til at forholde sig til stormflodssikring, og at det ikke er borgersamlingens ønske, at der intet skal gøres. Men vi vurderer også, at der er behov for at sikre, at det der gøres, sker på et solidt og uvildigt grundlag. En række af vores anbefalinger handler derfor om det: uvildighed og mere viden.

Vi er også enige om at være bekymrede for, hvad Lynetteholm kommer til at betyde for København som by og som naturområde. Derfor er der store dele af vores anbefalinger, der handler om at balancere hensyn til kystsikring, klima, biodiversitet og miljø.

Vi vurderer også, at det bliver afgørende, at både lovgrundlaget og planlægningen er fleksibel for at kunne tilpasse løsninger til en fremtid, der kommer til at være svær at vide sig sikker på.

Vi har allerede gjort os mange tanker om de potentialer og udfordringer, der kunne være ved at anlægge en bydel på Lynetteholm. Derfor glæder det os, at samtalen om Lynetteholm og Københavns udvikling i bredere forstand ikke stopper her, men at borgersamlingen forsætter, og at denne samtale bliver en indbygget og permanent del af hele projektet i dets levetid.

Vores guidende principper

På tværs af borgersamlingen har vi opsat følgende guidende principper for, hvad der er vigtigt for os i den videre proces og udvikling af Lynetteholm:

- 1. Miljø, klima og bæredygtighed skal være i fokus i alle beslutninger i udviklingen**
- 2. Projektet skal gå foran med tidligere, løbende og forpligtende borgerinddragelse**
- 3. Byudvikling skal være åben og imødekomme nye udfordringer, ny viden og nye muligheder**
- 4. Udvikling af Lynetteholm skal være til glæde for hele hovedstadsområdet**
- 5. Brug af fleksibel planlægning og styrket politisk mandat omkring lovgivning**
- 6. Økonomi skal være gennemsigtig, og flere skal have indflydelse på prioriteringer**
- 7. Brug af uvildige eksperter og transparens**
- 8. Høj etik omkring beslutninger og løsninger**

Vi ønsker at arbejde videre med at præcisere og udfolde de guidende principper i næste fase af borgersamlingen.

Vores anbefalinger

Vi har udviklet 11 anbefalinger. Anbefalingerne indfanger vores fælles arbejde og anviser, hvordan vi i borgersamlingen mener, at projektets beslutningstagere bør forholde sig til de dilemmaer, problematikker og konsekvenser, som anlæggelsen af halvøen og etablering af kystsikring medfører.

Anbefalingerne er ikke endelige eller fyldestgørende. De er resultatet af vores arbejde i fase 1, hvor vi har undersøgt fordele og ulemper ved anlæggelse af halvøen. Som en del af næste fase i borgersamlingen, kan vi arbejde videre med anbefalingerne, når vi går i gang med at undersøge spørgsmålet om byudvikling på halvøen.

I hver delanbefaling er der angivet hvor stor procentdel af medlemmer, der støtter op om tekst eller anbefaling. Se desuden bilag 1, for at fordeling af stemmerne.

#1

Forpligtende klimamål ved etablering

Klimaet er under voldsomt pres, og alle nye byggerier og anlæg skal have som første prioritet ikke at være klimabelastende – men bidrage til løsningen. Det er derfor af afgørende betydning, at den fortsatte etablering af Lynetteholm ikke sker på bekostning af nationale og internationale forpligtende klimamål. Vi sætter spørgsmålstegn ved, om projektet kan bidrage positivt til at nå klimamålene, og vi er ikke overbeviste om, at de eksisterende tiltag er nok.

100%

Vi anbefaler, at projektet ledes med et sigte på den langsigtede udvikling af København og har høj etik omkring beslutninger og løsninger, der kan påvirke klima og miljø.

100%

Vi anbefaler, at projektet i alle faser tager nødvendige hensyn til klima, miljø og biodiversitet og skal bidrage positivt til indfrielsen af Paris-aftalens krav.

94%

Vi anbefaler, at der udarbejdes et offentligt tilgængeligt, detaljeret og validt CO₂-regnskab for den fortsatte etablering (fase 1) af Lynetteholm.

97%

Tilpasning af anlægsloven i takt med tiden og ny viden

Lynetteholm kommer til at betyde meget for Københavns udvikling de næste mange år. Det er alt for vigtigt til at haste det igennem og ikke sikre sig, at beslutnings- og vidensgrundlaget er solidt, og at der er tillid til det. Vi vurderer, at der er behov for, at grundlaget for beslutningen om Lynetteholm kvalitetssikres og ønsker derfor, at rammerne omkring anlægsloven og det politiske mandat genbesøges løbende.

97%

Vi anbefaler, at det bygges ind i rammegrundlaget for Lynetteholm i alle faser, at væsentlige ændringer i forudsætninger og præmisser skal være transparente og som minimum udløse en vurdering af, om det kræver justeringer i projektet.

100%

Vi anbefaler, at sikre i anlægsloven, at etableringen af Lynetteholm ikke sker på bekostning af klima og miljø.

94%

Vi anbefaler, at den politiske aftale og mandat omkring anlægsloven præciseres med ændringsforslag og justeringer på baggrund af ny viden og debat, nu og i fremtiden. Blandt andet på baggrund af borgersamlingens anbefalinger.

97%

#3

Styrke demokratisk forpligtelse og gennemsigtig proces

Den demokratiske proces omkring etableringen af Lynetteholm er kommet dårligt fra start. Borgerinddragelsen er sket for sent. Der har manglet åbenhed og gennemsigtighed i processen, og der er overfor offentligheden foretaget en sammenkobling mellem ønsket om kystsikring, mulighed for jorddeponi og løsning af boligmangel i København. En sammenkobling, som har skabt forvirring om projektets indhold, og ført til debat om og kritik af projektet. By & Havns ejermodel har været med til at skabe uklarhed om det politiske ansvar, lederskab og spørgsmålet om, hvem der skal bære konsekvenserne af eventuelle dårlige beslutninger.

100%

Vi anbefaler, at den fortsatte etablering af Lynetteholm sker på en mere transparent måde. Det skal være muligt at have en åben demokratisk samtale om projektet ved at styrke gennemsigtighed i beslutningsgrundlaget og processen.

100%

Vi anbefaler, at de tre forskellige problemstillinger, der ikke nødvendigvis hænger sammen, deles op. Sammenblanding øger forvirringen og modstanden mod projektet. Vi foreslår, at projektet i formidling og beslutningsgrundlag deles op i:

- Jorddeponi (Københavns behov for jorddeponi)
- Kystsikring (Klimasikring af København)
- Byudvikling (Københavns behov for udvikling af nye boligområder)

94%

Vi anbefaler, at der er systematisk og forpligtende borgerinddragelse i hele Lynetteholms udviklingstid, evt. som borger-samlinger med et stærkt og forpligtende mandat. Projektets parter – Folketinget, Københavns Kommune og By & Havn forpligtes til at nedsætte et permanent borgerorgan, som involveres forud for tilpasninger til anlægsloven og den øvrige fremtidige udvikling af Lynetteholm. En model, vi anbefaler, at der bruges ved alle større fremtidige projekter, f.eks. ved store infrastruktur- og anlægsprojekter.

94%

Uvildighed og gennemsigtighed i alle undersøgelser

Kompleksiteten i Lynetteholm-projektet er stor. Der er mange forskellige typer af faglighed og viden fra mange kilder. Det er i princippet godt, men det gør det vanskeligt at vurdere projektets indhold, og det stiller store krav til, at det også for offentligheden er tydeligt, hvilke eksperter, der er kommet med anbefalinger, og hvilke præmisser, der ligger til grund for beslutninger. Dette gælder også budgetgrundlaget. Eventuelle uenigheder mellem eksperter skal belyses og være tilgængelige, og der skal bruges uvildige eksperter.

100%

Vi anerkender, at der er udarbejdet undersøgelser og vurderinger af f.eks. gennemstrømning, men oplever, at der er brug for nye uvildige undersøgelser og vurderinger for at genoprette tillid til projektets forudsætninger, særligt vurderingen af miljøkonsekvenserne ved anlæggelse af Lynetteholm.

Vi anbefaler, at der anvendes et overordnet princip om uvildighed og gennemsigtighed ved alle undersøgelser.

100%

Vi anbefaler, at udenlandske eksperter inddrages for at overholde et armslængdeprincip.

91%

Vi anbefaler, at der arbejdes med tredjeparts-verificering af de centrale undersøgelser, såvel eksisterende som nye.

97%

#5

Lynetteholm bør ses i et større kystsikringsperspektiv

Der er stor usikkerhed om fremtidens klima, men det er sikkert, at havene kommer til at stige, og stormfloder bliver hyppigere. Spørgsmålet er bare hvornår. Kystsikring er derfor en bunden opgave, der skal løses.

97%

Vi sætter spørgsmålstegn ved, hvorvidt Lynetteholm er en reel langsigtet, tilpasningsdygtig kystsikringsløsning. Det er essentielt at se på helhedsplanen for kystsikring af København, både fra nord og syd. Lynetteholm fungerer kun som kystsikring sammen med andre tiltag, f.eks. en sluse ved Nordhavn. Vi mener, at det er centralt, at Lynetteholm som kystsikring bør undersøges separat fra udviklingen af bydelen.

Vi anbefaler, at der udarbejdes en regional kystsikringsplan og national kystsikringsstrategi, og at Lynetteholm som kystsikring vurderes i den sammenhæng.

97%

Vi anbefaler, at tilpasningsdygtige og naturbaserede kystsikringsløsninger bør tilstræbes med størst mulig biodiversitet over og under havet.

97%

Vi anbefaler, at der udarbejdes fremtidsscenerier med tidsperspektiver i nær fremtid og længere ude i fremtiden for en mere nuanceret og kvalificeret offentligt debat om sikring af København. Herunder skal vægtning af forskellige prioriteringer tydeliggøres og debatteres – vil man f.eks. beskytte København som kulturarv for enhver pris?

94%

Vi anbefaler, at de forskellige strategier og løsninger, der er tilgængelige undersøges og drøftes – f.eks. løsninger som tilbagetrækning af ydre havn og mere fleksible bydele, som er flytbare, flydende eller på pæle. Vi vægter fleksible løsninger, så fejlinvesteringer og unødigt brug af ressourcer undgås.

88%

Anvendelse af forsigtighedsprincip angående natur og miljø

Vi er bekymrede for de langsigtede og endnu ikke opdagede konsekvenser af projektet. Vi anerkender, at der er behov for at kunne træffe beslutninger og sikre fremtidens København.

91%

Vi vurderer, at det er nødvendigt at have meget opmærksomhed på forebyggelse og sikring af kvalificerede løsninger for at beskytte miljøet. Forsigtighedsprincippet kan bl.a. benyttes ved opstilling af forskellige scenarier for miljøkonsekvenser. Ud fra de opstillede scenarier skal beslutningstagerne altid gå efter at forebygge selv lavrisiko-scenarier, så disse ikke sker.

Vi anbefaler, at der udvikles og anvendes et transparent og gennemgående forsigtighedsprincip for alle aktiviteter i forbindelse med anlæggelsen af Lynetteholm. Man kan lægge sig op ad EU-forsigtighedsprincip, der går ud på at minimere eller undgå potentielle risici, for f.eks. menneskers, dyrs og planters sundhed eller for miljøet – også i tilfælde, hvor de tilgængelige videnskabelige data ikke muliggør en fuldstændig risikovurdering.

100%

#7

Sikre naturlig biodiversitet

Biodiversiteten i verden er udfordret, og den er en afgørende del af den naturlige miljøbalance.

Anlæggelsen af en ny halvø har uundgåelige konsekvenser for havmiljø og biodiversitet. Der skal sikres en øgning af den naturlige biodiversitet i nærområdet for således at kompensere for tabt havareal. Miljøet skal være første prioritet ved kystsikring. Der skal være fokus på kvaliteten af naturgenoprettelsen, og kystsikringen skal sikre gode forhold for biodiversitet i nærområdet for at kompensere for den del af anlæggelsen, hvor tabt hav er uigenkaldeligt.

100%

Vi anbefaler, at der skal laves mål for og plan for sikringen af biodiversiteten. Målet skal være, at der skal laves løsninger, der er bedre end før etableringen af Lynetteholm. Minimum 10% mere naturlig biodiversitet end før.

100%

Vi anbefaler, at der gen-etableres levesteder for arter, der påvirkes ved Lynetteholms etablering, med et særligt fokus på sikring af lokale arter.

100%

Vi anbefaler, at levesteder for truede arter sikres.

97%

Størst mulig beskyttelse af havmiljøet

Vi er bekymrede for, hvad anlæggelsen af Lynetteholm har af konsekvenser for Østersøen. Det er vanskeligt at få tilstrækkelige undersøgelser, der tager alle aspekter af Østersøens havmiljø med i deres modeller. Det er komplekst at vurdere konsekvenserne af ændringerne i havmiljøet, men enormt vigtigt, at Lynetteholm ikke vil få varig negativ indvirkning for Østersøens i forvejen skrøbelige havmiljø.

97%

Vi anbefaler, at Danmark skal vise vejen ved anlæg og indvinding i vand og skal være førende internationalt i kystsikringsløsninger, der påvirker klima, miljø og biodiversitet mindst muligt.

100%

Vi anbefaler, at hvis Lynetteholm etableres med bebyggelse, skal samspillet mellem havets biodiversitet og mennesker tænkes ind i byplanlægningen. Hvis der etableres bebyggelse, skal der laves marine parker, hvor havmiljøet skånes for menneskelig påvirkning.

97%

Vi anbefaler, at der skal sikres større mængde data, mere viden og en uvildig forskning og vurdering fra flere eksperter af f.eks. ilt, salinitet, næringsstoffer og de naturlige leveforhold i Øresund. Der udarbejdes en ny type miljøkonsekvensrapport, som inddrager data, hvor man også kan forholde sig til konsekvenserne for Østersøen. På den måde kompenseres der for tabt havareal.

94%

#9

Håndtering af jorddeponi skal varetages så bæredygtigt som muligt

Vi oplever, at det er svært at få et reelt overblik over, hvad der er af forudsætninger for den jorddeponi, som anlæggelsen af Lynetteholm er baseret på. Vi ønsker, at forudsætninger og viden herom skal være transparent.

97%

Vi bemærker, at der er forskellige prognoser for den fremtidige produktion af overskudsjord, og da overskudsjorden er den afgørende forudsætning for finansieringen af Lynetteholm, er det afgørende at få fremlagt de beregninger, beslutningen er taget ud fra.

Vi er bekymrede for, om der er lavet en helhedsorienteret vurdering af klima- og miljøbelastningen ved jorddeponi. Både i anlægsfasen og på den lange bane.

Vi anbefaler, at der fremlægges en plan for, at jorddeponiet ikke skaber forurening i det nærliggende miljø og ikke hæmmer muligheden for biodiversitet.

100%

Vi anbefaler, at der laves en samlet uvildig vurdering af prognoser og strategi for produktion af overskudsjord. Her skal beregning af jord til hele kystsikringen af København og Sjælland beregnes for at undgå, at al overskudsjord bruges på opfyldningen af Lynetteholm.

91%

Vi anbefaler, at det skal prioriteres, at overskudsjorden kommer fra København.

78%

#10

Minimering af tung transport i anlægsfasen

Det fremgår af miljøkonsekvensrapporten, at anlæggelsen af Lynetteholm vil give en væsentlig påvirkning af trafikafviklingen i København og omegn. Derfor bør der være et stærkt fokus på krav til CO₂-udledning fra transport, trafikikkerhed og information til borgerne i anlægsfasen.

100%

Vi anbefaler, at der stilles så høje krav som muligt til lastbilernes CO₂-udledning ved kørsel i København, og at dette skal indgå i det samlede CO₂ regnskab.

100%

Vi anbefaler, at der er fokus på at vælge løsninger, der begrænser den tunge trafik gennem beboelsesområder i København.

94%

Vi anbefaler, at der udvikles og kommunikeres retningslinjer for, hvor og hvornår tung trafik vil finde sted ifm. transport af overskudsjord.

97%

Vi anbefaler, at uanset hvilke løsninger, der vælges, skal præmisserne for valget være transparente.

97%

Vi anbefaler, at transport af overskudsjord ved sejlads bør overvejes, selvom det er lidt dyrere.

88%

#11

Fuld gennemsigtighed af økonomi og en flerdimensionel budgetforståelse.

Som borger skal det være muligt at få overblik over prioriteringer og cost-benefit-analyser. Derfor anbefales en fuld gennemsigtighed i forhold til budgettet. Desuden er der brug for at udarbejde budgetter i et bredt bæredygtighedsperspektiv (økonomisk, miljømæssigt, socialt, CO₂), for at forpligte bygherre til løbende at vurdere og redegøre for status ift. projektets forskellige dimensioner, så der kan tages højde for ny viden løbende.

97%

Vi anbefaler, at budgettet for Lynetteholm gøres offentligt tilgængeligt, så udfordringer, overvejelser og usikkerhed synliggøres.

100%

Vi anbefaler, at budgettet og finansieringen deles op i jorddeponi, klimasikring, byudvikling og infrastruktur.

94%

Vi anbefaler, at der udarbejdes en regional/national plan for finansiering af kystsikring af København og omegn i forlængelse af Lynetteholm som kystsikring.

97%

Vi anbefaler, at præmisserne for finansiering af Lynetteholm genbesøges med rettidig omhu, hvor ny viden inddrages i en vurdering af det samlede projekt.

94%

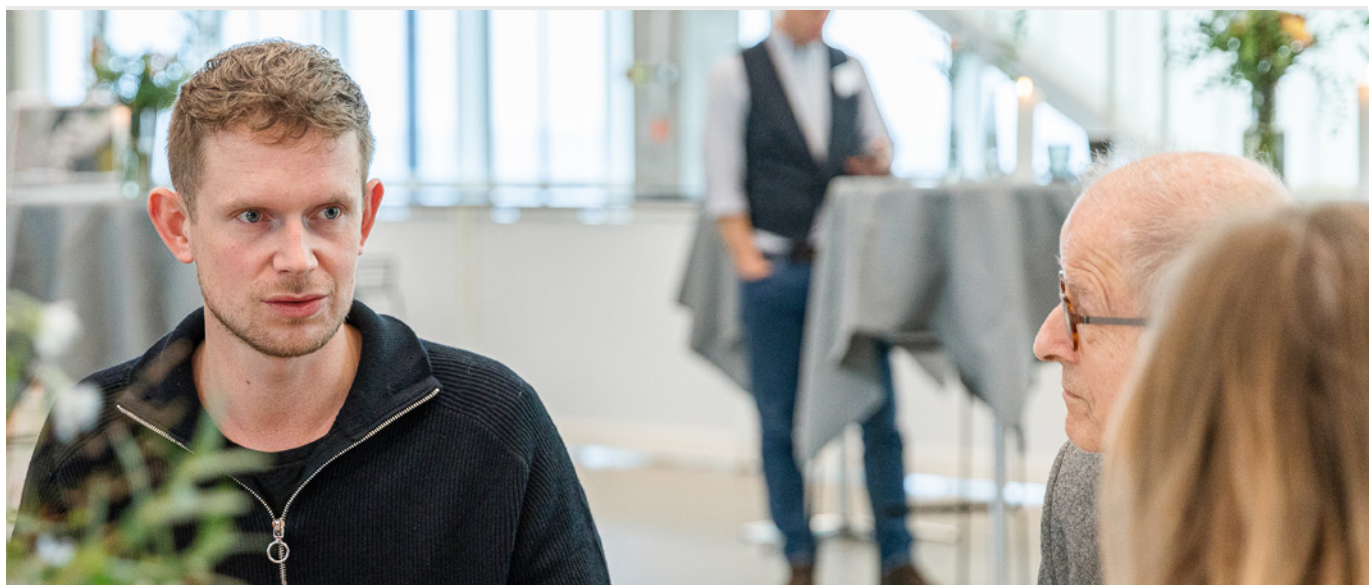
Vi anbefaler, at etablering af Lynetteholm udarbejdes med en elementopdelt bundlinje. Herunder:

- natur, miljø, hav, biodiversitet
- de langsigtede økonomiske konsekvenser for f.eks. klima og miljø.

88%

Vi anbefaler, at der laves en genberegning af produktionen af overskudsjord i København, samt at der laves en vurdering af, hvorvidt Lynetteholm kan etableres indenfor den estimerede tidsperiode og økonomi. Herunder hvordan ser økonomien ud for anvisning af jord om 10 år.

88%

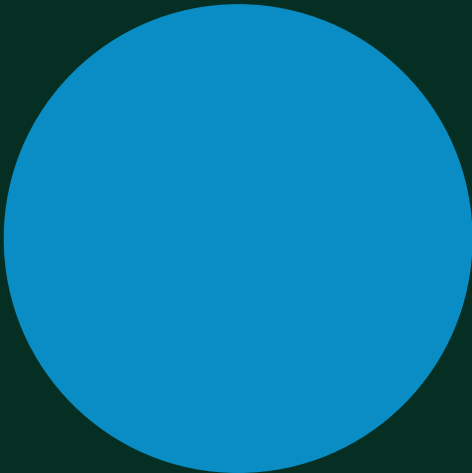
Minoritetsudtalelse

Borgersamlingens sekretariat har ved afslutningen af første fase modtaget en enkel minoritetsudtalelse fra et medlem. Udtalelsen fremgår her:

STOP Lynetteholmen.

Det er min opfattelse, at der i høringsgruppen var et massivt flertal mod, at Lynetteholmen anlægges i den form, som det er bestemt på nuværende tidspunkt. Dvs. med etablering af en kæmpe kunstig ø, opførelse af en stor ny bydel, etablering af en motorvej fra Nord-sjælland til Sverige og en ny Metro (som for øvrigt blev vedtaget af Metroselskabet i denne uge). Det er min opfattelse, at politikerne kører derud af, uanset hvad vi måtte mene. Jeg har følt det ubehageligt og naivt at skulle sidde og lade som om, vi får indflydelse på noget som helst betydningsfuldt i denne proces. End ikke et klimabudget eller et økonomisk budget er blevet fremlagt. Jeg ønsker ikke, at der etableres en ø mere i Øresund, og jeg vil ikke deltage i 2. fase af projektet, for grundlaget er umuligt – udviklingen af den nye bydel bliver aldrig nogensinde bæredygtig for natur, klima og mennesker.

Anne Bundsgaard

Udtalelser og validering fra de organiserede parter

Organiseringen omkring borgersamlingen skal sikre uafhængighed og armslængde. De tre organer er borgersamlingens Advisory Board, ekspertgruppe og tredjepartssekretariat, der her bidrager med hver deres udtalelse og validering af første fase.

- **Advisory Board**
- **Ekspertgruppe**
- **Tredjepartssekretariat**

Advisory Board

Advisory Boardets udtalelse

Vi har som rådgivende bestyrelse for borgersamlingen om Lynetteholm haft til opgave at sikre armslængde, balance og ordentlighed i organiseringen af borgersamlingen. Vi har varetaget udvælgelsen af den uafhængige ekspertgruppe, kvalificeret formuleringerne af borgersamlingens kernespørgsmål i de to faser og gennemlæst materialesamlingen.

Vi har løbende rådgivet opdragsgiver i at vægte balancer og sikre, at principperne omkring uafhængige borgersamlinger er blevet varetaget. Vi har her været optaget af, hvordan både Lynetteholms kritiske stemmer og byens interessenter bredt kunne tænkes konstruktivt ind i borgersamlingen. Og vi har ikke mindst haft fokus på at placere og forankre borgersamlingens i den videre beslutnings- og planproces, så anbefalingerne kan få størst mulig indflydelse og gennemslagskraft.

Borgersamlinger er en nytænkende metode til at inddrage borgerne bedre i nogle af de komplekse udfordringer, vi sammen skal løse i de kommende årtier. Borgersamlingen om Lynetteholm har potentialet til at gøre os alle klogere og bedre i stand til at løse andre svære dilemmaer i fremtiden. Derfor har vi etableret et internationalt evalueringssamarbejde på tværs af Københavns og Dublin City University, så vi kan lære af forløbet og forhåbentligt dele og inspirere andre storbyer, der står overfor lignende problemer.

Efter første fase kan vi notere os, at borgersamlingen har givet os en forståelse af flere nuancer og et blik på Lynetteholm som halvø og kystsikring, samt betragtninger på den demokratiske proces, som vi bør lytte til. Vi vil holde os fra at kommentere på delanbefalinger, så vi som rådgivende bestyrelse fortsat kan vægte, balancere og invitere til en åben samtale og proces i anden fase af borgersamlingen.

I den anden fase af borgersamlingen vil vi fortsat fokusere på at skabe forbindelse mellem de forskellige beslutningsniveauer: Borgersamlingen, By & Havn, Borgerrepræsentationen og Folkettinget. Men vi vil også fortsat være åbne for anledninger og aktører, som kan udvide, udbrede og omsætte borgernes anbefalinger til bedre og mere forankrede løsninger – nu og i fremtiden.

Borgersamlingens Advisory Board:

- **Christian Friis Bach (forperson),**
MF og stifter af warfair
- **Lars Tønder,**
professor på Københavns Universitet
- **Thorkild Ærø,**
tidl. prodekan på Aalborg Universitet
- **Kirsten Halsnæs,**
professor og klimaøkonom på Danmarks Tekniske Universitet
- **Winnie Grosbøll,**
direktør i Friluftsrådet

Medlemmerne af boardet bidrager med deres viden og rådgivning på tværs af positioner i boardet og repræsenterer i boardet ikke de institutioner eller de embeder, de i øvrigt bestrider.

Ekspertgruppe

Ekspertgruppens udtalelse

Borgersamling om Lynetteholm har til opgave at forholde sig til en afgørende del af Københavns fremtid. Hvordan skal byen udvikles, hvordan skal vi sikre den mod klimaforandringer og vandstandsstigninger, og hvordan sikrer vi, at byens udvikling ikke sker på bekostning af natur og miljø? Og hvordan kan vi overhovedet tage så afgørende beslutninger på måder, der opleves demokratisk af dem, som det hele handler om – nemlig byens borgere?

Så vigtige beslutninger skal træffes på et solidt grundlag af viden. Som ekspertgruppe har vi derfor set det som vores rolle at stille forsknings- og erfaringsbaseret viden til rådighed for borgersamlingens medlemmer. Borgersamlingens opgave har derefter – uden vores indblanding – været at granske denne viden, at prioritere de forskellige udfordringer og potentialer og skabe egne holdninger og anbefalinger. Som ekspertgrupper ser vi det ikke som vores opgave at kommentere på borgersamlingens delanbefalinger. Det lader vi offentligheden og projektets opdragsgivere om.

Vores arbejde har i første omgang bestået i at spille ind med en relevant baggrundsviden for diskussionerne om Lynetteholm. Det er sket i form af henvisninger til blandt andet tekster og film i den materialesamling, der er stillet til rådighed for borgersamlingens medlemmer. Efterfølgende har vi kvalificeret borgersamlingens faglige input, deltaget med fagindlæg og stillet op til spørgsmål ved borgersamlingens møder.

I ekspertgruppen har vi suppleret med viden og inspiration indenfor følgende temaerne:

1. **Proces og borgerinddragelse**
2. **Udvikling af byen og en ny bydel**
3. **Transport og infrastruktur**
4. **Klimaforandringer og konsekvenser**
5. **Vandmiljø og gennemstrømning**
6. **Natur, biodiversitet og friluftsliv**

Ekspertgruppens otte medlemmer arbejder således til daglig med temaer og udfordringer, der er helt afgørende på spil i diskussionen om Lynetteholms anlæggelse. Ekspertgruppen dækker imidlertid ikke alle aspekter af betydning for udviklingen af Lynetteholm, og det har derfor i flere tilfælde været nødvendigt at indkalde andre eksperter, dels når det blev efterlyst af borgersamlingen, dels når vi som ekspertgruppe har fundet det nødvendigt.

Der er tale om komplicerede udfordringer, og på flere områder kan der være modsætningsfyldte interesser på spil. I den sammenhæng har vi i ekspertgruppen været optaget af at have et 'balance-princip', der sikrer, at forskellige perspektiver og vurderinger præsenteres. Det har både været tilfældet i vores udarbejdelse af materialesamlingen og i udvælgelsen af ekspertoplæg, hvor vi ved de enkelte samlinger har afvejet hensyn til relevant og uafhængig ekspertviden, tilgængelighed med relativ kort varsel og en balance mellem oplægsholdere i og udenfor ekspertgruppen.

Som ekspertgruppe har vi fundet det vigtigt at have armlængde og arbejde uafhængigt af opdragsgiveren. Det vil vi fastholde og fortsætte med i anden fase af borgersamlingen. Vi ser frem til at fortsætte vores arbejde med at servicere borgersamlingen med viden, dels den viden, som vi selv finder betydningsfuld, dels den yderligere viden, som borgersamlingen efterfølgende efterspørger. På den måde vil vi bidrage til medlemmernes læringsproces frem mod borgersamlingens endelige anbefalinger. Vi ser frem til at følge borgersamlingens arbejde, og ikke mindst til at se resultatet.

Borgersamlingens ekspertgruppe:

- **Claus Bech-Danielsen (Forperson),**
professor på institut for Byggeri, By & Miljø på Aalborg Universitet.
- **Anders Blok,**
lektor ved Sociologisk Institut på Københavns Universitet.
- **Harry Lahrmann,**
lektor ved Institut for Byggeri, By og Miljø på Aalborg Universitet.
- **Jens Hesselbjerg Christensen,**
professor i Klimafysik på Niels Bohr Institutet på Københavns Universitet.
- **Jette Bredahl Jacobsen,**
professor i miljø- og ressourceøkonomi ved Københavns Universitet.
- **Mette Termansen,**
professor ved Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi på Københavns Universitet.
- **Peter Frigaard,**
lektor ved Det Ingeniør- og Naturvidenskabelige Fakultet på Aalborg universitet.
- **Tom Nielsen,**
professor på Arkitektskolen i Aarhus.

Tredjeparts-
sekretariat

Tredjepartssekretariatets validering

Den offentlige samtale om vigtige og komplekse spørgsmål har på en lang række måder svære vilkår. Det er der mange årsager til og det har en lang række konsekvenser. Både for tilliden mellem system og borger, for kvaliteten af den politik og de løsninger, der bliver implementeret og ikke mindst for mulighederne for at aktivere den kollektive intelligens og de ressourcer, vi som borgere har. Borgersamlinger er en international metodetilgang, der de seneste 15 år har vokset sig stærk og systematisk og har potentialerne til at være en del af svaret på at skabe rammer for gode offentlige samtaler.

Vi arbejder som demokratirådgivere ud fra internationale principper for deliberativt demokrati, udviklet af OECD på basis af evaluering af 300 borgersamlinger internationalt (<https://www.oecd.org/gov/open-government/good-practice-principles-for-deliberative-processes-for-public-decision-making.pdf>). Denne validering er en redegørelse for vores vurdering af, i hvilken grad rammerne for denne borgersamling har gjort det muligt at opfylde de principper.

Vi har ledet første fase af Borgersamling om Lynetteholm og dermed organiseret og faciliteret arbejdet. Det har været en forudsætning for os, at vi uhindret kunne designe og gennemføre borgersamlingen i overensstemmelse med OECD's principper. Dette gælder i forhold til parametre som uvildighed, åben stratificeret lodtrækning (v. Danmarks Statistik), gennemsigtighed i processen, brug af uafhængig ekspertviden, antallet af timer til rådslagning og opdragsgivers forpligtelse til at modtage og svare på anbefalingerne, samt viderebringe disse uredigeret fra borgersamlingen til offentligheden og opdragsgivers politiske ejere.

Opdragsgiver – By & Havn

Det er første gang, at By & Havn igangsætter en borgersamling og vi har som sekretariat oplevet en samlet organisation og ledelse, der nysgerrigt og med påpasselighed har sikret at sekretariatet har kunnet arbejde uhindret i både den tidlige designfase og ved gennemførelsen af samlingerne. En pointe ved borgersamlinger som metode er, at anbefalingerne først skaber værdi, når den igangsættende organisation også modtager og anvender dem. Samarbejdet med opdragsgiver gennem forløbet har muliggjort organisationens tilknytning til borgersamlingens arbejde for således at være i stand til at modtage de endelige anbefalinger.

Vi har rådgivet om centrale spørgsmål om at opdele borgersamlingen i to faser, nedsætte et Advisory Board for at sikre fairness og uvildighed i ekspertudvælgelsen, samt tilknyttet både en international deliberativ rådgivergruppe og følgeforskning ved Københavns Universitet og Dublin City University.

Dette har samlet gjort det muligt at håndtere borgersamlingens balanceprincip og vi kan som sekretariat bekræfte, at borgersamlingen i første fase har indfriet OECD's principper.

Medlemmer

Medlemmerne af Borgersamling om Lynetteholm har deltaget engageret i en svær samtale for at blive klogere på en kompleks udfordring, finde løsninger og debattere med eksperter, interessenter og hinanden. Det har været sekretariatets opgave under samlingerne at balancere, at medlemmer har kunnet deltage ligeværdigt – uanset baggrund, erfaringer og holdning til Lynetteholm. På baggrund af evaluering med medlemmerne af første fase vil sekretariatet vurdere, om der er behov for tilpasninger frem til anden fase for at styrke ligeværdig tilstedeværelse og taletid. Det har været tydeligt, at Lynetteholm er et projekt, der er stærke holdninger til og at det har været særligt afgørende at sikre, at man som medlem har oplevet at kunne bidrage åbent uanset holdninger.

Borgersamlinger oplever et naturligt frafald over tid grundet medlemmernes livsomstændigheder og muligvis også, at det er en stor gruppe at forholde sig og forpligte sig til. Dog konstaterer vi et højere frafald end vi har oplevet ved tidligere borgersamlinger på typisk 36 medlemmer. Frafaldet i denne borgersamling er dog på linje med f.eks. det nationale klimaborgerting, der bestod af 99 medlemmer. Det giver anledning til en designændring i anden fase, hvor vi tilpasser antallet af medlemmer fra 66 til en gruppe på ca. 40 medlemmer, med fokus på at fastholde samme repræsentative spredning, for at styrke fastholdelsen og give det enkelte medlem bedre mulighed for at bidrage aktivt i anden fase.

Alle medlemmer har haft mulighed for at kommentere på, indgå i den færdige redaktion og afgive sin stemme på de enkelte elementer i delanbefalingen og bakke op eller modsige sig. Der vil være medlemmer, der gerne så mere kritiske delanbefalinger og medlemmer, der gerne så mindre kritiske delanbefalinger. Men samlet er delanbefalinger udtryk for den balance, som medlemmerne har kunnet foretage på tværs af holdninger. Alle medlemmer har kunnet afgive en minoritetsudtalelse, hvilket et enkelt medlem har valgt at benytte sig af, som indgår nedenfor.

Kvalitet

Delanbefalingerne afspejler den repræsentative spredning, tidsforbruget og den delibererede viden i første fase. Samlet har de en kvalitet og en form, der muliggør, at opdragsgiver og projektets politiske ejere kan lade anbefalinger indgå i den videre behandling og udvikling og er samtidig så konkrete, at det er muligt at svare på borgersamlingens foreløbige konklusioner. Der skal tages forbehold for, at delanbefalinger kan blive tilpasset af medlemmerne i anden fase – frem mod de endelige anbefalinger.

Modtagelse

Vi har som uafhængige rådgivere og tredjepartssekretariatet oplevet på eget virke, hvor konflikt- og dilemmafyldt samtalen om Lynetteholm er i offentligheden og på de digitale medier. Lynetteholm er en højlydt konflikt i hovedstaden, hvor politiske beslutningstagere på den ene side må opleve det svært at træffe fælles balancerede beslutninger – mens byens borgere spredes i stadig flere positioner og ofte oplever det som vanskeligt at få overblik og mulighed for at deltage i samtalen om Lynetteholm.

Vi bliver med borgersamlingens første fase kun bekræftet af, at når en repræsentativ gruppe af borgere samles på et oplyst grundlag, så foregår samtalerne respektfuldt og meningsfyldt på trods af uenighed, og med fælles interesse i at granske opgaven på et oplyst grundlag og villighed til gå langt for at finde balancerede anbefalinger, der samlet vægter fordele og ulemper – med heraf lige så afbalancerede delanbefalinger som resultat.

Vi opfordrer derfor både opdragsgiver, de politiske ejere, interessenter og den brede offentlighed til at modtage borgersamlingens anbefalinger med samme intention, som de er skabt. Med øje for nuancerne, balancerne og kunsten at finde hinanden på tværs af positioner og at undgå at tage delanbefalinger, overskrifter eller enkelte formuleringer ud af sin sammenhæng med det formål at styrke et enkelt perspektiv eller dagsorden.

Borgersamlingens delanbefalinger udgør medlemmernes samlede rådgivning på baggrund af første fase.

Johan Galster, Zakia Elvang og Simone Klint

We Do Democracy

4

Bag om borgersamlingen – proces, viden og forløb

Kort om borgersamlinger

En borgersamling er en deliberativ demokratimetode, der giver et repræsentativt udsnit af borgere mulighed for at beskrive og anbefale deres bud på løsninger. Deliberativ betyder, at metoden er baseret på rådslagning, samtale og fokus på fælles løsninger. Dermed kan borgerne være med til at kvalificere og styrke den politiske beslutningsproces. Metoden er internationalt anerkendt og bliver anvendt systematisk i bl.a. EU, Canada, Storbritannien, Tyskland, Australien, Irland, Bolivia, Belgien og Finland.

Borgersamlingens to faser

Borgersamlingen er bygget op omkring to faser for at give medlemmerne mulighed for at arbejde med to forskellige arbejdsspørgsmål og fokuspunkter.

I første fase har borgersamlingens medlemmer indsamlet viden om projektet og vendt udfordringer og potentialer, samt udvalgt hvilke principper og værdier medlemmerne vil have fokus på i deres videre arbejde i næste fase. Sammen skal borgerne svare på kernespørgsmålet: **"Hvilke fordele og ulemper ser du ved Lynetteholm? Og hvilke anbefalinger har du til den videre proces i udviklingen af Lynetteholm?"**

Som afslutning af fasen offentliggøres denne midtvejsrapport med delanbefalinger.

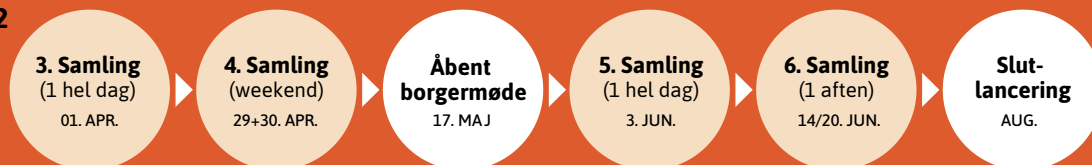
I anden fase af borgersamlingen skal medlemmerne arbejde med visionen for udviklingen af Lynetteholm med fokus på udvikling af en ny bydel og trafikmodel. Arbejdsspørgsmålet for anden fase vil delvist være afhængige af anbefalingerne og resultaterne fra første fase. Det foreløbige kernespørgsmål, som er formuleret af Advisory Boardet, lyder således: **"Hvordan kan Lynetteholm blive en bydel, der understøtter en bæredygtig udvikling for mennesker, natur og miljø i hovedstadsområdet i fremtiden?"**

I anden fase arbejdes der videre med udfordringer, dilemmaer og udvalgte temaer fra første fase.

Fase 1

Fase 2

Mandat

By & Havn har som opdragsgiver af borgersamlingen forpligtet til at forholde sig til anbefalingerne, men er ikke forpligtet til at følge eller vedtage anbefalingen. Borgersamlingen er en konsulterende og kvalificerende proces.

Når borgersamlingens næste fase er gennemført, udgives der en samlet rapport med anbefalinger, som gives til By & Havns bestyrelse, der har forpligtet sig til at komme med en tilbagemelding på borgersamlingens anbefalinger senest tre måneder efter aflevering og igen efter to år, samt at redegøre for valg, tilpasninger og eventuelle fravalg af anbefalinger i den videre plan og proces.

Derudover er By & Havn forpligtet til at overdrage anbefalinger uredigeret til Borgerrepræsentationen i Københavns Kommune til brug i den videre politiske proces og opfordre til brug i den videre politiske beslutningsproces for Lynetteholm.

Borgersamlingens sammensætning

Danmarks Statistik sendte 10.000 invitationer ud via digital post til tilfældige borgere i København og 11 omegnskommuner. 536 borgere tilmeldte sig til lodtrækningen om 66 pladser i borgersamlingen. Herefter blev der lodtrukket borgere til at matche bestemte profiler, så medlemsgruppen i sidste ende lignede Københavns borgersammensætning. Der blev trukket lod om pladserne ud fra køn, alder, uddannelse og geografi. Det gør man ud fra en tankegang om, at man har forskellige perspektiver og hverdagsliv alt efter hvilket køn man har, hvor langt man er i livet, hvad man arbejder med og hvor man bor. Herunder ses borgersamlingens medlemmers baggrund.

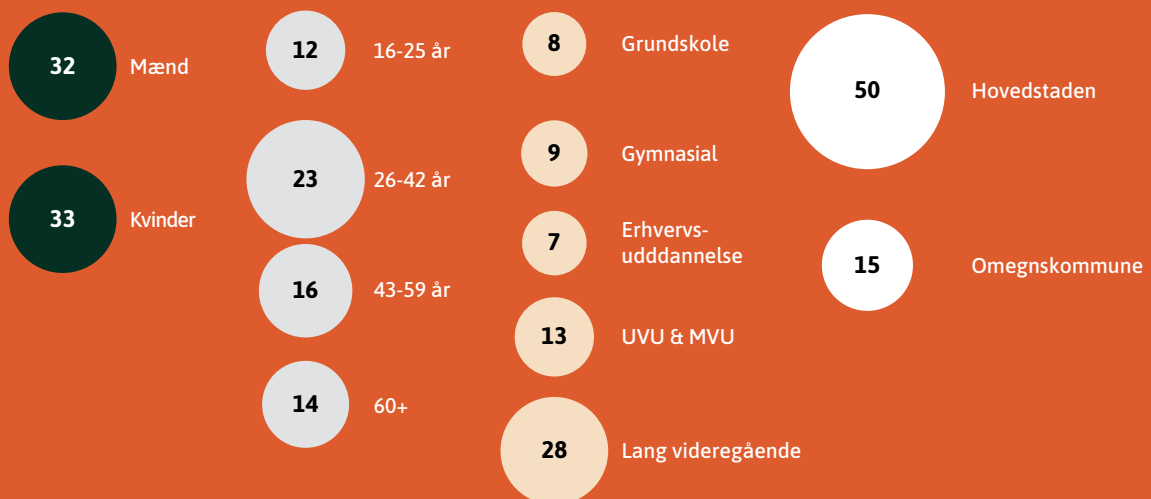
Køn	Population (pct.)	Borgersamling (Deltagere)
Mænd	49%	32
Kvinder	51%	33
Ialt	100%	65

Bopæl	Population (pct.)	Borgersamling (Deltagere)
Københavns Kommune	75%	50
Omegnskommune	25%	15
Ialt	100%	65

Uddannelse	Population (pct.)	Borgersamling (Deltagere)
Grundskole	17%	8
Gymnasial	17%	9
Erhvervsfaglig	14%	7
KVU og MVU	20%	13
Lang videregående	32%	28
Ialt	100%	65

Alder	Population (pct.)	Borgersamling (Deltagere)
16-25 år	20%	12
26-42 år	40%	23
43-59 år	23%	16
60+ år	17%	14
Ialt	100%	65

Her er borgersamlingen – i tal

Forud for indledende statistisk opgørelse var der frafald på én borger og antal er derfor angivet til 65 medlemmer.

Deltagere på samlingerne

På samlingerne har der over tid været frafald af medlemmer, hvilket er sammenligneligt med lignende processer og borgersamlinger. Fra første samling på 52 medlemmer til sidste samling på 33 medlemmer. Frafald af udtrådte medlemmer af borgersamlingen fra første samling er 13 borgere, øvrige medlemmer har været fraværende ved enkelte samlinger grundet sygdom eller andet. Tredjepartssekretariatet kommenterer på frafaldet i tredjepartsudtalelsen ovenfor i afsnit 3.

Københavns Universitet har fulgt borgersamlingen, og vil udkomme med et indblik i frafald og hvilke tendenser og profiler, der kan ses i frafaldet til første fase af borgersamlingen. Ligeledes laves der en evaluering af processen af Analyse & Tal.

Antal af medlemmer på samlingerne, fraværende og udtrådt af borgersamlingen:

Møde	Antal deltagere til stede	Antal fraværende pga. sygdom eller andet	Antal trådt ud af borgersamlingen
Kick-off samling	52	8	6
1. samling, lørdag	41	14	5
1. samling, søndag	43	12	
2. samling, lørdag	30	23	2
2. samling søndag	33	20	

Deltagende medlemmer har fået tilbudt et honorar på 500 kr. pr. deltagelsesdag.

Borgersamlingens forløb

For at give et indblik i processen som borgersamlingen har været igennem, er følgende et overordnet resumé af hver samling (møde), der tilsammen har dannet den første fase af borgersamlingen.

Hvis du er interesseret i at dykke mere ned i indhold og materiale på samlingerne, kan du gå på opdagelse på Borgersamlingens hjemmeside www.lynetteholm.borgersamling.dk. Her kan du også læse indlæg fra forskellige interessenter og læse endnu mere om designprincipper og metoden for borgersamlingen.

Kick-off – introduktion til opgaven

Borgersamlingens medlemmer mødte hinanden for første gang og blev introduceret til borgersamlingens arbejdsmetode, processen, kernespørgsmålet og selve projektet om Lynetteholm. Medlemmerne fik udleveret en materialsamling fra borgersamlingens ekspertgruppe og tredje-partsssekretariat og et opslagsværk fra By & Havn med information om projektet.

Overborgmester Sophie Hæstorp Andersen bød borgersamlingens arbejde velkommen med stor interesse.

Samling 1

Udforskning af projektet

Første dag – lørdag d. 26. november

Formålet for dagen var, at medlemmerne arbejdede med at danne sig et billede af projektets baggrund, forudsætninger, præmisser og dilemmaer. Herunder første faglige perspektiver på fordele og ulemper.

Borgersamlingens værdier

Medlemmerne arbejdede med i fællesskab at blive enige om, hvilke værdier der skulle være styrende for arbejdet med Lynetteholm.

Herefter blev medlemmerne præsenteret for vidensoplæg. Mellem hvert oplæg var medlemmerne i dialog med hinanden, tog noter og stillede spørgsmål til oplægsholderne.

Oplæg: Lynetteholm som projekt – fokus på plan og udvikling

- Nanna Westerby Jensen, plandirektør, Københavns Kommune
- Ingvar Sejr Hansen, udviklingsdirektør By & Havn

Oplæg: Fagperspektiver på Lynetteholm v. panel af fageksperter

- By- og boligudvikling v. Tom Nielsen, professor på Aarhus Arkitektskole
- Infrastruktur, v. Harry Lahrmann, lektor på Institut for Byggeri og Anlæg, Aalborg Universitet
- Klimaforandringer, v. Jens Hesselbjerg Christiansen, professor i klima og geofysik, Københavns Universitet
- Klimasikring og proces v. Nina Baron, Ph.d, Københavns Professionshøjskole

Anden dag – søndag d. 27. november

Formålet med dagen var, at medlemmerne blev præsenteret for holdninger i interessentlandskabet og satte deres egen retning for, hvad de gerne ville arbejde videre med og have fokus på. Det handlede både om hvilke bekymringer, muligheder og behov for supplerende viden, der var brug for at belyse frem mod næste samling.

Sejltur med medlemmerne på Kongedybet

Dagen startede med en guidet sejltur for borgersamlingens medlemmer ved anlægsprojektet med mulighed for at stille uddybende spørgsmål til projektejerne.

Interessentpanel

Paneldeltagerne præsenterede sig selv og deres motivation for at deltage i panelet. Derefter kunne borgersamlingen medlemmer stille spørgsmål.

Borgersamlingens medlemmer havde ligeledes adgang til de interessentperspektiver og partsindlæg, som var uploadet på projektets hjemmeside, hvor alle har haft mulighed for at bidrage med deres perspektiver i relation til borgersamlingens arbejde.

Interessentpanel

På opfordring fra borgersamlingens Advisory Board var følgende interessenter inviteret:

Københavns lokaludvalg

Dansk Sejlunion

Friluftsrådet

Den Grønne Ungdomsbevægelse

Danmarks Naturfredningsforening

Klimabevægelsen

**Foreningen Byen for Borgerne/
Stop Lynetteholm**

DI Transport

XR / Extinction Rebellion

DGI

Aktive Fritidssejlere

Ungerådet København

Københavnertunnelgruppen

Ingeniørforeningen

Arkitektforeningen

WWF

Rådet for Grøn omstilling

CONCITO

FDM

Ungerådet

NOAH

Dansk Metal

Rådet for bæredygtig trafik

Østerbro Havnekomite

Følgende interessenter valgte at takke ja til at deltage i borgersamlingens panel

Københavns lokaludvalg

- Bent Lohmann,
Indre By Lokaludvalg
- Dan Jønsson,
Kgs. Enghave lokaludvalg
- John Michael Jensen,
Østerbro/Nordhavn Lokaludvalg
- Frode Neergaard,
Christianshavns Lokaludvalg
- Alex Heick,
Bispebjerg/Nordvest Lokaludvalg

Den grønne ungdomsbevægelse

- Astrid Blom og Ask Palnum Knudsen

Klimabevægelsen

- Andreas Stokkendal

Københavnertunnelgruppen

- Bo Sandberg

Lokalisere bekymringer og muligheder

Borgersamlingen arbejdede i grupper for at indsamle holdninger og perspektiver, der var i gruppen, inden for følgende kategorier:

Hvilke udfordringer og muligheder svarer projektet på?

Hvad er vi bekymret for – i processen og projektet?

Herefter var der en snak i plenum om bekymringer og muligheder. Deltagerne dokumenterede deres samtaler på plancher, som efterfølgende blev brugt til at skrive anbefalingerne.

Lokalisere viden og mangler

Herefter blev der afholdt en workshop om, hvad grupperne var optaget af at få uddybet frem mod næste samling. Der blev etableret tematikker og dannet arbejdsgrupper hertil, som medlemmerne kunne fordybe sig i op til næste samling.

Online arbejdsgruppemøder mellem samling 1 og 2.

Borgersamlingens medlemmer undersøgte på egen hånd forskellige emner. Tredjepartssekretariatet faciliterede et onlinemøde d. 9. januar, og herefter indsendte grupperne deres arbejde og indhentede viden, som fageksperter i ekspertgruppen og på oplægsholdere på 2. samling gav feedback på.

Temaerne i arbejdsgrupperne var:

- **Bæredygtig byudvikling og infrastruktur**
- **Demokrati og inddragelse**
- **Klima og miljø**
- **Kystsikring**
- **København som havneby**
- **Finansiering og økonomi**
- **Opdeling af forskellige perspektiver**

Samling 2

Konkretisering af anbefalingerne

Formålet for weekenden var at udforske de temaer, som medlemmerne udpegende på 1. samling, og som de har arbejdet videre med i onlinearbejdsgrupper siden sidste samling. Derudover blev der indhentet flere ekspertperspektiver og formuleret delanbefalinger for borgersamlingens første fase.

Første dag – Lørdag d. 21. januar

Dagens temaer var "Demokratisk proces" og "Lynetteholm som halvø og kystsikring".

Borgersamlingen startede med at undersøge arbejdsgruppernes vidensinput i et galleri, der bestod af den viden, som grupperne havde samlet, samt deres spørgsmål og anbefalinger. Medlemmerne noterede deres feedback i galleriet.

Herefter blev medlemmerne præsenteret for vidensoplæg fra eksperter, som havde læst borgersamlingens arbejde inden for ekspertens fagområde.

Efter hvert oplæg var medlemmerne i dialog med hinanden, tog noter og stillede spørgsmål til oplægsholderne.

Oplæg: Demokrati og proces ekspertperspektiv

- Anders Blok, sociolog og lektor Københavns Universitet

Oplæg: Finansierings ekspertperspektiver

- Jette Bredahl Jacobsen, professor Københavns Universitet samt Ismir Mulalic, ass. professor Copenhagen Business School

Oplæg: Kystsikrings ekspertperspektiv

- Karsten Arnbjerg-Nielsen, professor v. Institut for Miljø- og Ressourceteknologi, DTU

Oplæg: Havmiljø ekspertperspektiv

- Karen Timmermann, professor på DTU Aqua og medlem af Danmarks Biodiversitetsråd

Skriveværksted

Medlemmerne blev præsenteret for eksempler på anbefalinger fra andre borgersamlinger, herunder Borgersamling om Middelalderbyen, Irlands borgersamling om ligestilling og Skotlands Klimaborgersamling. I grupper skrev medlemmerne derefter på de første delanbefalinger og om borgersamlingens værdigrundlag.

Herefter stemte medlemmerne, om de var for eller imod det første udkast af delanbefalingerne for at danne sig et billede af, om delanbefalingerne var på rette vej. Undervejs fik de mulighed for at stille spørgsmål og kommentere på gruppernes arbejde.

Dagen blev afrundet med en fælles fejring af det gode arbejde. Derefter fik medlemmerne et overblik over, hvor de befandt sig i processen og blev præsenteret for, hvad søndagen gik ud på.

Anden dag – Søndag d. 22. januar

Dagens temaer var Lynetteholm som fremtidig bydel og trafik-model, som afsæt til anden fase af borgersamling.

Dagen startede med, at lørdagens grupper foretog justeringer og tilpasninger i forhold til de kommentarer, der var blevet notet ved lørdagens afstemning.

Medlemmerne fik præsenteret to vidensoplæg fra eksperter, som havde læst borgersamlingens arbejde inden for de emner, de skulle fortælle om:

Oplæg: Infrastruktur

- Lars Wiinblad, projektchef, Passagerpuls i Forbrugerrådet Tænk

Medlemmerne drøftede derefter de nye input og fik mulighed for at stille spørgsmål.

Oplæg: Byudvikling

- Jens Kvorning, arkitekt og professor emeritus ved Det Kongelige Akademi

Medlemmerne drøftede derefter de nye input og fik mulighed for at stille spørgsmål.

Skriveværksted: Input til fase 2

På baggrund af de to oplæg, viden fra arbejdsgrupper, samt indflyvning og ekspertoplæg på 1. samling, arbejdede medlemmerne med at skrive deres anbefalinger, idéer og efterspørgsler ned til fase 2 af borgersamlingen.

Præsentation af delanbefalinger i plenum og afstemning

Dokumentet med delanbefalinger blev gennemgået, hvor hvert punkt kom til afstemning.

Medlemmerne havde mulighed for at komme med kvalificeringer til punktet i plenum, og ellers skrev de kommentarer ned til den frivillige redaktørgruppe.

Afrunding af dagen og proces frem mod dellancering

Samlingen blev afsluttet med en orientering om den videre proces mod lanceringen af delanbefalingerne og deltagelse i anden fase af borgersamling om Lynetteholm.

Redaktionsgruppe

Medlemmernes valgte en redaktionsgruppe på syv medlemmer, der fik til opgave at færdiggøre det redaktionelle arbejde med at færdiggøre borgersamlingens anbefalinger ud fra den vejledende afstemning og de noter, som medlemmer afgav under afstemning på sidste samling. Herefter blev de 11 anbefalinger sendt til endelig afstemning, hos medlemmerne, der var deltagende på sidste samling i første fase.

Videre proces for borgersamlingen

Endeligt design af anden fase er under udarbejdelse med afsæt i erfaringer og medlemmers input fra første fase. Tredjepartssekretariatet, Advisory Boardet, ekspertgruppen og den internationale ekspertgruppe vil i samspil med opdragsgiver sikre det endelige design af borgersamlingens næste fase med opstart i april. Foreløbigt er kernespørgsmålet for anden fase fortsat: "Hvordan kan Lynetteholm blive en bydel, der understøtter en bæredygtig udvikling for mennesker, natur og miljø i hovedstadsområdet i fremtiden?" Arbejdsspørgsmålene i tilknytning til opgaven vil blive tilpasset i forhold til input fra første fase.

Designarbejdet vil desuden indebære at genrekruttere borgere ved frafald, så borgersamlingen sikres repræsentativitet, og forberede viden efter medlemmernes efterspørgsler af viden og fokus på emner, søge nye ekspertbidrag, der passer til det faglige fokus om byudvikling og arbejde videre for at sikre politisk implementering af borgernes anbefalinger. Hertil forberedes muligheden for, at byens øvrige borgere og interessenter kan bidrage med input til det åbne borgermøde i borgersamlingen.

Bilag

Afstemningen i tal:

63% af medlemmerne har afgivet deres stemme. Det er i alt 33 medlemmer ud af de tilbageværende 52 officielle medlemmer af borgersamlingen. Antallet svarer til samme antal medlemmer, der var til stede på den sidste samling i fase 1.

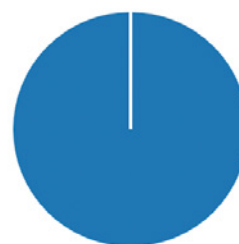
Afstemningen blev indledt med et digitalt møde, hvor redaktørgruppen præsenterede deres gennemskrivning af anbefalingerne og de andre borgere kunne spørge ind til processen. Herefter fik medlemmerne et link til afstemningen og tre dage til at gennemføre den.

Anbefalingerne er efter afstemningen blevet rangeret i midtvejsrapporten ud fra antallet af medlemmer, der støtter op omkring anbefalingen.

Intro til tema #1:

Klimaet er under voldsomt pres, og alle nye byggerier og anlæg skal have som første prioritet ikke at være klimabelastende – men bidrage til løsningen. Det er derfor af afgørende betydning, at den fortsatte etableringen af Lynetteholm ikke sker på bekostning af nationale og internationale forpligtende klimamål. Vi sætter spørgsmålstegn ved, om projektet ville kunne bidrage positivt til at nå klimamålene, og vi er ikke overbeviste om, at de eksisterende tiltag er nok.

	Det støtter jeg op om, som medlem af borgersamlingen	33
	Det kan jeg ikke støtte op om, som medlem af borgersamlingen	0
	Ved ikke/ Er usikker	0

Første anbefaling til tema #1:

Vi anbefaler, at der udarbejdes et offentligt tilgængeligt, detaljeret og validt CO₂-regnskab for den fortsatte etablering (fase 1) af Lynetteholm.

	Det støtter jeg op om, som medlem af borgersamlingen	32
	Det kan jeg ikke støtte op om, som medlem af borgersamlingen	1
	Ved ikke/ Er usikker	0

Anden anbefaling til tema #1:

Vi anbefaler, at projektet i alle faser tager nødvendige hensyn til klima, miljø og biodiversitet og skal bidrage positivt til indfrielsen af Paris-aftalens krav.

	Det støtter jeg op om, som medlem af borgersamlingen	31
	Det kan jeg ikke støtte op om, som medlem af borgersamlingen	1
	Ved ikke/ Er usikker	1

Tredje anbefaling til tema #1:

Vi anbefaler, at projektet ledes med et sigte på den langsigtede udvikling af København og har høj etik omkring beslutninger og løsninger, der kan påvirke klima- og miljø.

	Det støtter jeg op om, som medlem af borgersamlingen	33
	Det kan jeg ikke støtte op om, som medlem af borgersamlingen	0
	Ved ikke/ Er usikker	0

Intro til tema #2:

Lynetteholm kommer til at betyde meget for Københavns udvikling de næste mange år. Det er alt for vigtigt til at haste det igennem og ikke sikre sig, at beslutnings- og vidensgrundlaget er solidt, og at der er tillid til det. Vi vurderer, at der er behov for, at grundlaget for beslutningen om Lynetteholm kvalitetssikres og ønsker derfor, at rammerne omkring anlægsloven og det politiske mandat genbesøges løbende.

	Det støtter jeg op om, som medlem af borgersamlingen	32
	Det kan jeg ikke støtte op om, som medlem af borgersamlingen	1
	Ved ikke/ Er usikker	0

Første anbefaling til tema #2

Vi anbefaler, at den politiske aftale og mandat omkring anlægsloven præciseres med ændringsforslag og justeringer på baggrund af ny viden og debat, nu og i fremtiden. Blandt andet på baggrund af borgersamlingens anbefalinger.

	Det støtter jeg op om, som medlem af borgersamlingen	32
	Det kan jeg ikke støtte op om, som medlem af borgersamlingen	1
	Ved ikke/ Er usikker	0

Anden anbefaling til tema #2:

Vi anbefaler, at det bygges ind i rammegrundlaget for Lynetteholm i alle faser, at væsentlige ændringer i forudsætninger og præmisser skal være transparente og som minimum udløse en vurdering af, om de kræver justeringer i projektet.

	Det støtter jeg op om, som medlem af borgersamlingen	33
	Det kan jeg ikke støtte op om, som medlem af borgersamlingen	0
	Ved ikke/ Er usikker	0

Tredje anbefaling til tema #2:

Vi anbefaler at sikre i anlægsloven, at etableringen af Lynetteholm ikke sker på bekostning af klima og miljø.

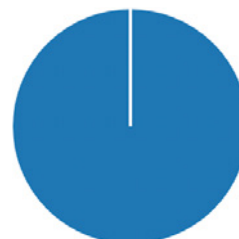
	Det støtter jeg op om, som medlem af borgersamlingen	31
	Det kan jeg ikke støtte op om, som medlem af borgersamlingen	1
	Ved ikke/ Er usikker	1

Intro til tema #3:

Den demokratiske proces omkring etableringen af Lynetteholm er kommet dårligt fra start. Borgerinddragelsen er sket for sent. Der har manglet åbenhed og gennemsigtighed i processen, og der er overfor offentligheden foretaget en sammenkobling mellem ønsket om kystsikring, mulighed for jorddeponi og løsning af boligmangel i København. En sammenkobling, som har skabt forvirring om projektets indhold, og ført til debat om og kritik af projektet.

	Det støtter jeg op om, som medlem af borgersamlingen	33
	Det kan jeg ikke støtte op om, som medlem af borgersamlingen	0
	Ved ikke/ Er usikker	0

Første anbefaling til tema #3:

Vi anbefaler, at den fortsatte etablering af Lynetteholmen sker på en mere transparent måde. Det skal være muligt at have en åben demokratisk samtale om projektet ved at styrke gennemsigtighed i beslutningsgrundlaget og processen.

	Det støtter jeg op om, som medlem af borgersamlingen	33
	Det kan jeg ikke støtte op om, som medlem af borgersamlingen	0
	Ved ikke/ Er usikker	0

Anden anbefaling til tema #3:

Vi anbefaler, at der er systematisk og forpligtende borgerinddragelse i hele Lynetteholms udviklingstid evt. som borgersamlinger med et stærkt og forpligtende mandat. Projektets parter – Folketinget, Københavns Kommune og By & Havn forpligtes til at nedsætte et *permanent* borgerorgan, som involveres forud for tilpasninger til anlægsloven og den øvrige fremtidige udvikling af Lynetteholm. En model, vi anbefaler, at der bruges ved alle større fremtidige projekter, f.eks. ved store infrastruktur- og anlægsprojekter.

	Det støtter jeg op om, som medlem af borgersamlingen	31
	Det kan jeg ikke støtte op om, som medlem af borgersamlingen	1
	Ved ikke/ Er usikker	2

Tredje anbefaling til tema #3:

Vi anbefaler, at de tre forskellige problemstillinger, der ikke nødvendigvis hænger sammen, deles op. Sammenblanding øger forvirringen og modstanden mod projektet. Vi foreslår at projektet i formidling og beslutningsgrundlag deles op i:

- Jorddeponi (Københavns behov for jorddeponi)
- Kystsikring (Klimasikring af København)
- Byudvikling (Københavns behov for udvikling af nye boligområder)

	Det støtter jeg op om, som medlem af borgersamlingen	31
	Det kan jeg ikke støtte op om, som medlem af borgersamlingen	1
	Ved ikke/ Er usikker	1

Intro til tema #4:

Kompleksiteten i Lynetteholm projektet er stor. Der er mange forskellige typer af faglighed og viden fra mange kilder. Det er i princippet godt, men det gør det vanskeligt at vurdere projektets indhold, og det stiller store krav til, at det også for offentligheden er tydeligt, hvilke eksperter, der er kommet med anbefalinger, og hvilke præmisser, der ligger til grund for beslutninger. Dette gælder også budgetgrundlaget. Eventuelle uenigheder mellem eksperter skal belyses og være tilgængelige og der skal bruges uvildige eksperter.

Vi anerkender, at der er udarbejdet undersøgelser og vurderinger af f.eks. gennemstrømning, men oplever at der er brug for nye uvildige undersøgelser og vurderinger for at genoprette tillid til projektets forudsætninger. Særligt vurdering af miljøkonsekvenserne ved anlæggelse af Lynetteholm.

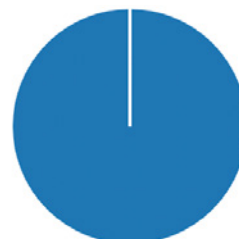
	Det støtter jeg op om, som medlem af borgersamlingen	33
	Det kan jeg ikke støtte op om, som medlem af borgersamlingen	0
	Ved ikke/ Er usikker	0

Første anbefaling til tema #4:

Vi anbefaler at, der anvendes et overordnet princip om uvildighed og gennemsigtighed ved alle undersøgelser.

	Det støtter jeg op om, som medlem af borgersamlingen	33
	Det kan jeg ikke støtte op om, som medlem af borgersamlingen	0
	Ved ikke/ Er usikker	0

Anden anbefaling til tema #4:

Vi anbefaler, at der arbejdes med tredjeparts-verificering af de centrale undersøgelser såvel eksisterende som nye.

	Det støtter jeg op om, som medlem af borgersamlingen	32
	Det kan jeg ikke støtte op om, som medlem af borgersamlingen	0
	Ved ikke/ Er usikker	1

Tredje anbefaling til tema #4:

Vi anbefaler, at udenlandske eksperter inddrages for at overholde et armlængdeprincip.

	Det støtter jeg op om, som medlem af borgersamlingen	30
	Det kan jeg ikke støtte op om, som medlem af borgersamlingen	1
	Ved ikke/ Er usikker	2

Intro til tema #5:

Der er stor usikkerhed om fremtidens klima, men det er sikkert at havene kommer til at stige, og stormfloder bliver hyppigere. Spørgsmålet er bare hvornår. Kystsikring er derfor en bunden opgave, der skal løses.

Vi sætter spørgsmålstejn ved, hvorvidt Lynetteholm er en reel langsigtet, tilpasningsdygtig kystsikringsløsning. Det er essentielt at se på helhedsplanen for kystsikring af København, både fra nord og syd. Lynetteholm fungerer kun som kystsikring sammen med andre tiltag f.eks. en sluse ved Nordhavn. Vi mener, at det er centralt, at Lynetteholm som kystsikring bør undersøges separat fra udviklingen af bydelen.

	Det støtter jeg op om, som medlem af borgersamlingen	32
	Det kan jeg ikke støtte op om, som medlem af borgersamlingen	1
	Ved ikke/ Er usikker	0

Første anbefaling til tema #5:

Vi anbefaler, at der udarbejdes en regional kystsikringsplan og national kystsikringsstrategi, og at Lynetteholm som kystsikring vurderes i den sammenhæng.

	Det støtter jeg op om, som medlem af borgersamlingen	32
	Det kan jeg ikke støtte op om, som medlem af borgersamlingen	1
	Ved ikke/ Er usikker	0

Anden anbefaling til tema #5:

Vi anbefaler, at projektet i alle faser tager nødvendige hensyn til klima, miljø og biodiversitet og skal bidrage positivt til indfrielsen af Paris-aftalens krav.

	Det støtter jeg op om, som medlem af borgersamlingen	31
	Det kan jeg ikke støtte op om, som medlem af borgersamlingen	1
	Ved ikke/ Er usikker	1

Tredje anbefaling til tema #5:

Vi anbefaler, at de forskellige strategier og løsninger, der er tilgængelige undersøges og drøftes – f.eks. løsninger som tilbagetrækning af ydre havn og mere fleksible bydele, som er flytbare, flydende eller på pæle. Vi vægter fleksible løsninger, så fejlinvesteringer og unødigt brug af ressourcer undgås.

	Det støtter jeg op om, som medlem af borgersamlingen	29
	Det kan jeg ikke støtte op om, som medlem af borgersamlingen	3
	Ved ikke/ Er usikker	1

Fjerde anbefaling til tema #5:

Vi anbefaler, at tilpasningsdygtige og naturbaserede kystsikringsløsninger bør tilstræbes med størst mulig biodiversitet over og under havet.

	Det støtter jeg op om, som medlem af borgersamlingen	32
	Det kan jeg ikke støtte op om, som medlem af borgersamlingen	0
	Ved ikke/ Er usikker	1

Intro til tema #6:

Vi er bekymrede for de langsigtede og endnu ikke opdagede konsekvenser af projektet. Vi anerkender, at der er behov for at kunne træffe beslutninger og sikre fremtidens København.

Vi vurderer, at det er nødvendigt at have meget opmærksomhed på forebyggelse og sikring af kvalificerede løsninger for at beskytte miljøet. Forsigtighedsprincippet kan bl.a. benyttes ved opstilling af forskellige scenarier for miljøkonsekvenser. Ud fra de opstillede scenarier skal beslutningstagerne altid gå efter at forebygge selv lavrisiko- scenarier, så disse ikke sker.

	Det støtter jeg op om, som medlem af borgersamlingen	30
	Det kan jeg ikke støtte op om, som medlem af borgersamlingen	2
	Ved ikke/ Er usikker	1

Første anbefaling til tema #6:

Vi anbefaler, at der udvikles og anvendes et transparent og gennemgående forsigtighedsprincip for alle aktiviteter i forbindelse med anlæggelsen af Lynetteholm. Man kan lægge sig op af EU-forsigtighedsprincip, der går ud på at minimere eller undgå potentielle risici for f.eks. menneskers, dyrs og planter sundhed eller for miljøet, også i tilfælde, hvor de tilgængelige videnskabelige data ikke muliggør en fuldstændig risikovurdering.

	Det støtter jeg op om, som medlem af borgersamlingen	33
	Det kan jeg ikke støtte op om, som medlem af borgersamlingen	0
	Ved ikke/ Er usikker	0

Intro til tema #7:

Biodiversiteten i verden er udfordret, og den er en afgørende del af den naturlige miljøbalance. Anlæggelsen af en ny halvø har uundgåelige konsekvenser for havmiljø og biodiversitet. Der skal sikres en øgning af den naturlige biodiversitet i nærområdet for således at kompensere for tabt havareal. Miljøet skal være første prioritet ved kystsikring. Der skal være fokus på kvaliteten af naturgenoprettelsen, og kystsikringen skal sikre gode forhold for biodiversitet i nærområdet for at kompensere for den del af anlæggelsen, hvor tabt hav er uigenkaldelig.

	Det støtter jeg op om, som medlem af borgersamlingen	33
	Det kan jeg ikke støtte op om, som medlem af borgersamlingen	0
	Ved ikke/ Er usikker	0

Første anbefaling til tema #7:

Vi anbefaler, at der skal laves mål for og plan for sikringen af biodiversiteten. Målet skal være, at der skal laves løsninger, der er bedre end før etableringen af Lynetteholm. Minimum 10% mere naturlig biodiversitet end før.

	Det støtter jeg op om, som medlem af borgersamlingen	33
	Det kan jeg ikke støtte op om, som medlem af borgersamlingen	0
	Ved ikke/ Er usikker	0

Anden anbefaling til tema #7:

Vi anbefaler, at levesteder for truede arter sikres.

	Det støtter jeg op om, som medlem af borgersamlingen	32
	Det kan jeg ikke støtte op om, som medlem af borgersamlingen	0
	Ved ikke/ Er usikker	1

Tredje anbefaling til tema #7:

Vi anbefaler, at der genetableres levesteder for arter, der påvirkes ved Lynetteholms etablering, med et særligt fokus på sikring af lokale arter.

	Det støtter jeg op om, som medlem af borgersamlingen	33
	Det kan jeg ikke støtte op om, som medlem af borgersamlingen	0
	Ved ikke/ Er usikker	0

Intro til tema #8:

Vi er bekymrede for, hvad anlæggelsen af Lynetteholm har af konsekvenser for Østersøen. Det er vanskeligt at få tilstrækkelige undersøgelser, der tager alle aspekter af Østersøens havmiljø med i deres modeller. Det er komplekst at vurdere konsekvenserne af ændringerne i havmiljøet, men enormt vigtigt, at Lynetteholm ikke vil få varige negativ indvirkning for Østersøens i forvejen skrøbelige havmiljø.

	Det støtter jeg op om, som medlem af borgersamlingen	32
	Det kan jeg ikke støtte op om, som medlem af borgersamlingen	0
	Ved ikke/ Er usikker	1

Første anbefaling til tema #8:

Vi anbefaler, at der skal sikres større data, mere viden og en uvildig forskning og vurdering fra flere eksperter af f.eks. ilt, salinitet, næringsstoffer og de naturlige leveforhold i Øresund. Der udarbejdes en ny type miljøkonsekvensrapport, der inddrager data, hvor man også kan forholde sig til konsekvenserne for Østersøen. På den måde kompenseres der for tabt havareal.

	Det støtter jeg op om, som medlem af borgersamlingen	31
	Det kan jeg ikke støtte op om, som medlem af borgersamlingen	1
	Ved ikke/ Er usikker	1

Anden anbefaling til tema #8:

Vi anbefaler, at hvis Lynetteholm etableres med bebyggelse, skal samspillet mellem havets biodiversitet og mennesker tænkes ind i byplanlægningen. Hvis der etableres bebyggelse, skal der laves marine parker, hvor havmiljøet skånes for menneskelig påvirkning.

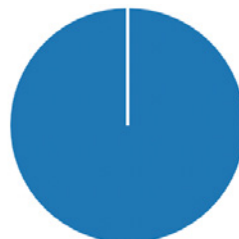
	Det støtter jeg op om, som medlem af borgersamlingen	32
	Det kan jeg ikke støtte op om, som medlem af borgersamlingen	0
	Ved ikke/ Er usikker	1

Tredje anbefaling til tema #8:

Vi anbefaler, at Danmark skal vise vejen ved anlæg og indvinding i vand og skal være førende internationalt i kystsikringsløsninger, der påvirker klima, miljø og biodiversitet mindst muligt negativt.

	Det støtter jeg op om, som medlem af borgersamlingen	33
	Det kan jeg ikke støtte op om, som medlem af borgersamlingen	0
	Ved ikke/ Er usikker	0

Intro til tema #9:

Vi oplever, at det er svært at få et reelt overblik over, hvad det er af forudsætninger for den jorddeponi, som anlæggelsen af Lynetteholm er baseret på. Vi ønsker, at forudsætninger og viden herom skal være transparent.

Vi bemærker, at der er forskellige prognoser for den fremtidige produktion af overskudsjord, og da overskudsjorden er den afgørende forudsætning for finansieringen af Lynetteholm, er det afgørende at få fremlagt de beregninger, beslutningen er taget ud fra.

Vi er bekymrede for, om der er lavet en helhedsorienteret vurdering af klima- og miljøbelastningen ved jorddeponi. Både i anlægsfasen og på den lange bane.

	Det støtter jeg op om, som medlem af borgersamlingen	32
	Det kan jeg ikke støtte op om, som medlem af borgersamlingen	0
	Ved ikke/ Er usikker	1

Første anbefaling til tema #9:

Vi anbefaler, at der laves en samlet uvildig vurdering af prognoser og strategi for produktion af overskudsjord. Her skal beregning af jord til hele kystsikring af København og Sjælland beregnes for at undgå, at al overskudsjord bruges på opfyldningen af Lynetteholm.

	Det støtter jeg op om, som medlem af borgersamlingen	30
	Det kan jeg ikke støtte op om, som medlem af borgersamlingen	2
	Ved ikke/ Er usikker	1

Anden anbefaling til tema #9:

Vi anbefaler, at der skal fremlægges en plan for, at jorddeponiet ikke skaber forurening i det nærliggende miljø og ikke hæmmer muligheden biodiversitet.

	Det støtter jeg op om, som medlem af borgersamlingen	33
	Det kan jeg ikke støtte op om, som medlem af borgersamlingen	0
	Ved ikke/ Er usikker	0

Tredje anbefaling til tema #9:

Vi anbefaler, at der skal prioriteres, at overskudsjorden kommer fra København.

	Det støtter jeg op om, som medlem af borgersamlingen	26
	Det kan jeg ikke støtte op om, som medlem af borgersamlingen	3
	Ved ikke/ Er usikker	4

Intro til tema #10:

Det fremgår af miljøkonsekvensrapporten, at anlæggelsen af Lynetteholm vil give en væsentlig påvirkning af trafikafviklingen i København og omegn. Derfor bør der være et stærkt fokus på krav til CO₂-udledning fra transport, trafiksikkerhed og information til borgerne i anlægsfasen.

	Det støtter jeg op om, som medlem af borgersamlingen	33
	Det kan jeg ikke støtte op om, som medlem af borgersamlingen	0
	Ved ikke/ Er usikker	0

Første anbefaling til tema #10:

Vi anbefaler, at der er fokus på at vælge løsninger, der begrænser den tunge trafik gennem beboelsesområder i København.

	Det støtter jeg op om, som medlem af borgersamlingen	31
	Det kan jeg ikke støtte op om, som medlem af borgersamlingen	1
	Ved ikke/ Er usikker	1

Anden anbefaling til tema #10:

Vi anbefaler, at uanset hvilke løsninger, der vælges, skal præmisserne for valget være transparente.

	Det støtter jeg op om, som medlem af borgersamlingen	32
	Det kan jeg ikke støtte op om, som medlem af borgersamlingen	0
	Ved ikke/ Er usikker	1

Tredje anbefaling til tema #10:

Vi anbefaler, at transport af overskudsjord ved sejlads bør overvejes, selvom det er lidt dyrere.

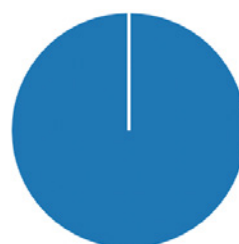
	Det støtter jeg op om, som medlem af borgersamlingen	29
	Det kan jeg ikke støtte op om, som medlem af borgersamlingen	0
	Ved ikke/ Er usikker	4

Fjerde anbefaling til tema #10:

Vi anbefaler, at der stilles så høje krav som muligt til lastbilernes CO₂-udledning ved kørsel i København, og at dette skal indgå i det samlede CO₂ regnskab.

	Det støtter jeg op om, som medlem af borgersamlingen	33
	Det kan jeg ikke støtte op om, som medlem af borgersamlingen	0
	Ved ikke/ Er usikker	0

Femte anbefaling til tema #10:

Vi anbefaler, at der skal udvikles og kommunikeres retningslinjer for hvor og hvornår tung trafik vil finde sted i forbindelse med transport af overskudsjord.

	Det støtter jeg op om, som medlem af borgersamlingen	32
	Det kan jeg ikke støtte op om, som medlem af borgersamlingen	0
	Ved ikke/ Er usikker	1

Intro til tema #11:

Som borger skal det være muligt at få overblik over prioriteringer og cost-benefit-analyser. Derfor anbefales en fuld gennemsigtighed af budgettet. Desuden er der brug for at udarbejde budgetter i et bredt bæredygtighedsperspektiv (økonomisk, miljømæssigt, socialt, CO₂), for at forpligte byherre til løbende at vurdere og redegøre for status ift. projektets forskellige dimensioner, så der kan tages højde for ny viden løbende.

	Det støtter jeg op om, som medlem af borgersamlingen	32
	Det kan jeg ikke støtte op om, som medlem af borgersamlingen	1
	Ved ikke/ Er usikker	0

Første anbefaling til tema #11:

Vi anbefaler, at budgettet for Lynetteholm gøres offentligt tilgængeligt, så udfordringer, overvejelser og usikkerhed synliggøres.

	Det støtter jeg op om, som medlem af borgersamlingen	33
	Det kan jeg ikke støtte op om, som medlem af borgersamlingen	0
	Ved ikke/ Er usikker	0

Anden anbefaling til tema #11:

Vi anbefaler, at budgettet og finansieringen deles op i jorddeponi, klimasikring, byudvikling og infrastruktur.

	Det støtter jeg op om, som medlem af borgersamlingen	31
	Det kan jeg ikke støtte op om, som medlem af borgersamlingen	1
	Ved ikke/ Er usikker	1

Tredje anbefaling til tema #11:

Vi anbefaler, at præmisserne for finansiering af Lynetteholm genbesøges med rettidig omhu, hvor ny viden inddrages i en vurdering af det samlede projekt.

	Det støtter jeg op om, som medlem af borgersamlingen	31
	Det kan jeg ikke støtte op om, som medlem af borgersamlingen	1
	Ved ikke/ Er usikker	1

Fjerde anbefaling til tema #11:

Vi anbefaler, at etablering af Lynetteholm udarbejdes med en elementopdelt bundlinje. Herunder:

- natur, miljø, hav, biodiversitet
- de langsigtede økonomiske konsekvenser for f.eks. klima og miljø

	Det støtter jeg op om, som medlem af borgersamlingen	29
	Det kan jeg ikke støtte op om, som medlem af borgersamlingen	0
	Ved ikke/ Er usikker	4

Femte anbefaling til tema #11:

Vi anbefaler, at der laves en genberegning af produktionen af overskudsjord i København, samt at der laves en vurdering af, hvorvidt Lynetteholm kan etableres indenfor den estimerede tidsperiode og økonomi. Herunder hvordan ser økonomien ud for anvisning af jord om 10 år.

	Det støtter jeg op om, som medlem af borgersamlingen	29
	Det kan jeg ikke støtte op om, som medlem af borgersamlingen	1
	Ved ikke/ Er usikker	3

Sjette anbefaling til tema #11:

Vi anbefaler desuden, at der udarbejdes en regional/national plan for finansiering af kystsikring af København og omegn i forlængelse af Lynetteholm som kystsikring.

	Det støtter jeg op om, som medlem af borgersamlingen	32
	Det kan jeg ikke støtte op om, som medlem af borgersamlingen	1
	Ved ikke/ Er usikker	0

Delanbefalinger

Borgersamling om Lynetteholm

Fase 1

Redigeret og udarbejdet af borgersamlingens
tredjepartssekretariat ved We Do Democracy
Februar 2023

Design BGRAPHIC

Tryk Christensen Grafisk

Midtvejsrapport Borgersamling om Lynetteholm, fase 1

Vores 11 delanbefalinger:

- #1 Forpligtende klimamål ved etablering
- #2 Tilpasning af anlægsloven i takt med tiden og ny viden
- #3 Styrke demokratisk forpligtelse og gennemsigtig proces
- #4 Uvildighed og gennemsigtighed i alle undersøgelser
- #5 Lynetteholm bør ses i et større kystsikringsperspektiv
- #6 Anvendelse af forsigtighedsprincip angående natur og miljø
- #7 Sikre naturlig biodiversitet
- #8 Størst mulig beskyttelse af havmiljøet
- #9 Håndtering af jorddeponi skal varetages så bæredygtigt som muligt
- #10 Minimering af tung transport i anlægsfasen
- #11 Fuld gennemsigtighed af økonomi og en flerdimensionel budgetforståelse.

Vores 8 guidende principper:

- 1. Miljø, klima og bæredygtighed skal være i fokus i alle beslutninger i udviklingen
- 2. Projektet skal gå foran med tidlige, løbende og forpligtende borgerinddragelse
- 3. Byudvikling skal være åben og imødekomme nye udfordringer, ny viden og nye muligheder
- 4. Udvikling af Lynetteholm skal være til glæde for hele hovedstadsområdet
- 5. Brug af fleksibel planlægning og styrket politisk mandat omkring lovgivning
- 6. Økonomi skal være gennemsigtig, og flere skal have indflydelse på prioriteringer
- 7. Brug af uvildige eksperter og transparens
- 8. Høj etik omkring beslutninger og løsninger

Find Midtvejsrapporten i digital udgave her

